

Kuidas vabahariduslikud koolituskeskused saavad toetada madala haridustasemega täiskasvanuid?

Ingrid Leinus, Tartu Rahvaülikool
Anu Seeman, Haapsalu Rahvaülikool
15.november 2011

Europa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Teenuse vajalikkuse põhjus

- ▶ 3.kooliastmest väljalangemine on püsinud viimastel aastatel 2 % ümber, kokku katkestas põhikooli õpingud 2010 aastal 880 õpilast (2009 – 887, 2008 – 1238).
- ▶ 18–24-aastaseid noori, kellel on põhiharidus või madalam haridus ja kes ei omanda tasemeharidust ega osale koolituses oli 2010 11,7%.

Teenuse vajalikkuse põhjus

Kooli poolelijätmise tagajärjed:

- ▶ Koolist väljalangemine on vaid jäämäe tipp, olles seotud teiste, järjest süvenevate probleemidega.
- ▶ Madala haridustasemega noortel on suurem tõenäosus sattuda kuritegelikule teele.
- ▶ 17–24aastaste põhihariduseta isikute seas on töötuid 52 %.
- ▶ Põhihariduseta isikud on suur koormus riiklikule toetussüsteemile. Põhihariduseta isikute sissetulekutest 82 % on siirded toetussüsteemist ning ainult 12% palgatööst saadav tulu

(Tiina Naarits „Põhikoolist väljalangevus on sotsiaalne probleem“).

Mis takistab formaalhariduskoolis edasi õppimist?

- ▶ Negatiivne õpikogemus
- ▶ Vähesed õpioskused
- ▶ Vähene õpiharjumus
- ▶ Madal enesehinnang
- ▶ Madal motivatsioon
- ▶ Selgusetus eesmärkides
- ▶ ...

Mida pakub rahvaülikool?

Sageli on madala haridustasemega noortel täiskasvanutel enne ainealaste ja erialaste oskuste omandamist vaja arendada enesekohaseid, sotsiaalseid ja õpioskusi ning tutvuda erinevate õppimisvõimalustega.

Enne uuesti õppima minekut formaalhariduskooli, kust ta on välja langenud, on tal vaja toetavat ja julgustavat õpikeskkonda, kus ta saab turvaliselt õppida tundma oma tugevaid ja nõrku külgi ning seada sihte. Regulaarselt koolis käies tekib ka harjumus kohuseid täita ja kujuneb vastutustunne. Vabahariduskool kasutab kaasavaid õppemeetodeid, võimaldab individuaalset lähenemist. Kuna tulemusi ei hinnata, siis võtab maha kooliärevust.

Põhjamaade eeskuju

- ▶ Nordplus programmi raames käisid Eesti 4 koolituskeskuse juhti tutvumas Taani koolidega, kus koolitati madala haridustasemega noori täiskasvanuid.

Käimasolevad tegevused

Euroopa Sotsiaalfondi programmi “Täiskasvanute koolitus vabahariduskeskustes” kaudu toimuvad pilootkoolitused Tartu Rahvaülikoolis ja Haapsalu Rahvaülikoolis. 2011 – 2012 oli kavas koolitada 3 gruppi Tartus ja 3 gruppi Haapsalus.

Elluviidava koolituse eesmärgiks on edendada sihtgrupi oskuseid, mis toetavad nende edasi õppimist formaalharidussüsteemis.

Koolitus Tartu Rahvaülikoolis

Programm oli välja töötatud koostöös Tartu Täiskasvanute Gümnaasiumiga

Teemad:

1. Suhtlemisoskused. Enda tugevate ja nõrkade külgede tundmaõppimine, eesmärkide seadmine.
2. Õpioskused – kuidas edukamalt õppida?
3. Mida mul on vaja teada tööotsijana
 - Tööseadusandlus
 - Karjääri planeerimine, CV, motivatsioonikiri
 - Info otsimine internetis (töökuulutused)
4. Arvutiõpe
5. Enesetäiendusvõimalused
6. Kunstikursused omal valikul (näiteks klaasisulatus, joonistamine, mööbli restaureerimine jpm)

Programmi maht 120 tundi, kestus 3 kuud.

Mis on koolituse tulemus?

2011 mais lõpetas 1.grupp

Koolituse analüüsis avaldus, et väga oluline on aidata noortel üle saada negatiivsest õppimiskogemusest ning näidata neile valikuvõimalusi, julgustada tegema valikuid ja oma elu eest vastutust võtma. Tagasiside näitab, et koolitusel osalenud noored pidasid eriti vajalikuks suhtlemisoskuste treeningut, samuti koolitust, kus tegeleti enda tundmaõppimisega, karjääri valikuga ning loovuskoolitust.

Mis on koolituse tulemus?

- ▶ Koolitusele tuli kohale 10 osalejat (enamik ajalehe artikli peale ja töötukassa kaudu).
- ▶ Kursuse lõpetas kuus osalejat (1 mees, 5 naist).
- ▶ Neist järgmisel õppeaastal läks õppima täiskasvanute gümnaasiumisse 2 osalejat, kutsehariduskeskusesse 1 osaleja. 1 osaleja jätkas olude sunnil töötamist, kuid plaanib õppima minna järgmisel õppeaastal, 1 osaleja tegi juhutöid välismaal ja plaanib ka minna edasi õppima järgmisel aastal.

Käimasolev koolitus

- ▶ Oktoobris alustas 12 osalejat, neist 1 läks tööpraktikale ja 1 kutsehariduskeskusesse eriala omandama.
- ▶ 10 osalejat käivad peaaegu kõikides tundides kohal
- ▶ 2 meest ja 8 naist
- ▶ Enamasti vanuses 20 – 24
- ▶ Erinev taust (põhiharidusega, keskkooli pooleli jätnud, kutsekooli lõpetanud, kuid töötud)

Käimasolevad ja tulevased arendustegevused

Jätkuvad pilootkoolitused ESF programmi raames kuni 2012 aprill. ESF jätkuprogramm?

Lisaks:

projekti “Uesti õppima” rahastab Eesti–Šveitsi koostööprogrammi Vabaühenduste Fond ja Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KYSK).

Elluvijaks on Tartu Rahvaülikool.

Arendatakse õppeprogrammi, noorte teavitamis- ja motiveerimissüsteemi ning koostöövõrgustikku (omavalitsused, HTM, mittetulundusühingud, koolitusasutused, avaliku sektori asutused).

- ▶ Projekti II etapis (2012–2013) plaanitakse teenust pakkuda Tartu- ja Läänemaa vabahariduskoolides ning luua alused, et peale projekti lõppu laiendada tegevust üle Eesti.
- ▶ KYSK projekti lõppedes peaks koolitusteenuse pakkumine jätkuma avaliku sektori rahastusel.

Mõned KYSK ümarlaual tekkinud mõtted

Osalejad: Tartu LV, HTM, Töötukassa, täiskasvanute gümnaasium, koolitajad, Haapsalu ja Tartu Rahvaülikool

- ▶ Võimalik koostöö töötukassaga: noor osaleks esmalt paar kuud vabahariduslikul koolitusel, millele järgneks tööpraktika, erialaste oskuste koolitus, võimalik, et peale seda taas vabahariduslik koolitus vahepealse kogemuse mõtestamiseks, enesekohaste ja sotsiaalsete oskuste edasiarendamiseks, tööotsingu koolitus, järgneks tööotsingud.
- ▶ Mis veel aitaks noori vabahariduslikule koolitusele tuua ja seal hoida?
 - Sotsiaalosakonnal on võimalik määrata toimetulekutoetus neile koolitusel osalejatele, kes pole arvel töötukassas.
 - Võiks olla võimalus sõidutoetusele, et maakonna noortel oleks osalemine soodustatud. Kohaliku sotsiaalosakonna või koolitust toetava projekti poolt.
 - Oluline on, et koolituse lõppedes ei jääks noor toetuseta (mentor, koostöö edasise hariduse või tööpraktika pakkujatega jne)

Koolitus Haapsalu Rahvaülikoolis

- ▶ Koolitus " Uuesti õppima" (80 ak.tundi) toimus perioodil veebruar–aprill 2011
- ▶ 8 osalejat (2 naist ja 6 meest, valdavalt 1990–91 sündinud ja põhihariduseta)
- ▶ Õppijate leidmine: töötukassa, ajalehe artikkel, osalejad ise.
- ▶ Koolituse eesmärk: julgustada taas õppima ja ennast arendama ning tegeleda põhioskuste (emakeel, matemaatika, arvuti) õppimise meeldetuletamisega
- ▶ Oluline on hoida inimesi koolitusprotsessis (õpiharjumus)

Teemad:

Koostöös (täiskasvanute
gümnaasium, töötukassa, linnavalitsus)

1. Eneseareng ja suhtlemine
2. Õpioskused (matemaatika, emakeel, arvuti)
3. Töö ja õppimise ühendamine
(tööseadusandlus, õppimisvõimalused
täiskasvanueas)
4. Karjääri planeerimine (kutsesobivustest, CV)
5. Koolitusasutuste külastused (Haapsalu
Täiskasvanute Gümnaasium, Haapsalu
Kutsehariduskeskus, Läänemaa
Raamatukogu)

Hetki Haapsalu koolitusest

Kokkuvõtteks

- ▶ Koolituse lõpetas 5 inimest (alustas 8)
Kõigile kingituseks HRÜ kinkekaart 😊
- ▶ 2 läksid uuele koolitusele (paadiehitus; ettevõtluskoolitus)
- ▶ 2 töötut õppijat said tööle
- ▶ Õppijatele meeldisid enesearengu ja suhtlemise ning matemaatika, emakeele, arvuti osa. Toredad “klassikaaslased”
- ▶ Tundidest osavõtt hea
- ▶ 1 osalenu on Läänemaa aasta õppija 2011 kandidaat

Täname kuulamast!

Ingrid Leinus
ingrid@rahvaylikool.ee

Anu Seeman
anu.seeman@hru.ee